

Eene treffelijcke tzamensprekinghe tusschen den Paus ende Koninck van Spaegnien/ belangende den Peys met ons lieden aen te gaene.

ONlancx hebbende my te rusten geleyt/ docht my in mynē slaep/ dat ic dē Paus van Roomen zach in zijn aldersecreetste Kamer hy ginc op ende neder sonder spreken/ schijnende seer verstoort te wesen/ ic en konde niet weten op wie/ dan verstont naermaels dattet was op de Venetianen/ om datse hem niet en wilden obedieren/ hy scheen seer verstoort te wesen: daer stonden vijf ofte ses Cardinalen om hem/ die en dorsten hem niet aen spreken/ vreesende hem meerder stooringe aen te doen. Ten laetsten seyde hy tegen hunliedē/ dat hy hun als zijn beste ende familiaerste vrienden/ die hy boven alle andere vertroude/ by hem hadde ontbodē/ om hun te communiceren zijn voornemen/ ende hunlieden raet te vragē/ wat hy soude tegen de Venetianen doen. Daer waren eenige van hunlieden die rieden hem dat hy hun soude door d'Oorloge dwingen tot obedientie/ ende die gebruyctē seer heftige redenen/ zeggende: indien hy sulcx niet en dede/ dat zijn geheel autoriteyt onder de voet zoude liggen/ riedē hem ooc dat hy den Koninc van Spaegnien te hulpe soude roepē/ eñ hun so straffen/ dat alle Potentaten van Christenheyt soudē vreesen tegen den Roomschen stoel op te staen. Maer daer was een out Cardinael/ wiens name my vergheten is/ dese was een Italien/ die stelde hem hier tegen/ zeggende datmē zijn Heylicheyt geē quader raet en soude konnen noch mogen geven: indien uwe Heylicheyt (seyde hy) dien raet volcht/ so stelt ghy uwen staet in perijckel/ de Koninc van Spaegniē/ ist dat ghy hem roept/ sal uwe Heylicheyt wel assistentie doen/ maer tot zijnen voordeel/ eñ tot schade eñ verderf van geheel Italien/ hy is machtich ende meer dan te vast in Italien gewortelt/ roept uwe Heylicheyt hem daer nu selfs inne/ hy en sal d'occasie niet latē voorby gaen/ maer sal gewillichlijc komen met meerder macht alsmen begeerē sal/ ende uwe Heylicheyt en sal niet anders mogen doen dan tgene hem sal gelieven/ ghy sult hem daer wel binnen krijgen/ maer niet wederom wt/ ende sult moeten sien het verderf ende den ondergance van dese schoone Landen. Hy bracht vele treffelijcke redenen voor/ eñ allegeerde vele exempelen/ maer dewijle ic d'Italiaensche sprake niet wel en kan/ konde ic sulcx qualijcken verstaen/ doch quamt daer op wt dat hy den Paus riet/ dat hy met de Venetianen soude zien Peys te maken/ eñ hunlieder liever wat toe te gevē om den vrede ende gerusticheyt der Kercke/ dan geheel Italien door d'Oorloge te bederven/ ende in perijckel te stellen van Spaensch te worden. De Paus vont dien raet goet: doch door dien de meeste stemmen daer tegen warē/ vont hy goet dē Koninc van Spaegniē eens selfs te hooren spreken: my docht sy quamen by den anderē/ ende hadden tzamen verscheyden propoostē/ wacker wordeñ stelde icse by geschrifte/ om inde memorie te blijvē/ op avontuere oft daer yet in ware dat de Nederlantsche vereenichde Provintiē ergens in voorderlijc zoude mogen wesen. Dus meucht ghyse lesen eñ overwegē/ dunckense u niet goet/ meuchtse verachten eñ verwerpen/ eñ denckē tē zijn maer droomen.

De Paus totten Coninck van Spaegnien.

MIjn beminde Sone onse saken staen seer qualijcken/ ic en weet langher geen raet/ mijn zweerden daer voormaels alle Potentaten voor plachten te beven/ die en snijden niet meer/ de Venetianē verachtē die openbaerlijc/ de Koninc van Vrancrijc die ic dē tijtel gegeven hebben van alder-Christelijcste/ ende die my bovē al behoorde by te staē ende voor my te vechten/ die bereyt hem tot de hulpe der Venetianē/ doet bystant den

Ketteren/

Ketteren/ soo in Nederlant als elders/ende is in alles so geveynst/dat ick haest liever hadde dat hy ons openbaer Vyant waer/dan heymelijc. Den Coninc van Engelant heeft niet alleen wt zijn Rijc verdreven alle goede Catholijcké/ maer acht my so kleyn dat hy my noemt Bisschop van Roomen. Maer wat sal vande Ketters in Nederlant worden/die worden so stout naer datse my geheel hebben verworpen eñ houden voor den Antechrist/datse ooc derven verbinden/ Unien ende Contracten maken met alle nabuerige Potentaten/tot onsen achterdeele/ houden hun Agenten in alle Hové/ende men kã nergens een vinger in d'assche steken ten is hun openbaer/ ja sy beroemé hun wel dat zy noch u ende my verdrijven eñ vernielen sullen. Goeden raet is ons dier/ sijn wy niet op ons hoede/sy sullen ons so grooten afbreuc doen/dat wy nauwelijcx met vreden en sullen konnen rusten/ ghy voelt het wel aen alle de Milioenen diet u alreede gekost heeft/eñ aen t'volck sonder getal datse hebben omgebracht. Maer tmeest dat my spijt/ is dat de Venetianen die goede Catholijcken willen wesen/ mijn ghebooden dus verachten/ende gaet dat vier voort ic vreese datter heel Italien sal ontsteken/ende ick meene datter al Kettersche practijcken zijn: dus gheeft my goeden raet hoe wy't sullen aenstellen/ dat wy dit vuyl gespuys moghen quyt worden/ ende dat wy onse vrijheyt/ macht ende autoriteyt niet alleen en blijven houden/maer ooc vermeerderen mogen.

De Koninck van Spaegnien.

Alderheylichste vader den besten raet dunct my te wesen/die wy in dese gelegentheyt mogen voornemen/dat wy eens alle onse uterste macht aenwenden/ zo te Water als te Lande/eñ dat wy niet alleen de Nederlantsche Ketteren/maer ooc de Venetianen in sulcker voeghen aentasten datmer daer van over duysent jaren af mach spreken/ om brengende man/wijf eñ kinderen/vernielende hun Lãden/ ende hun Steden destruerende/dat den eenen steen op den anderen niet en blijve: twelc gedaen zijnde/sullen wy lichtelijck den geveynsden Vos over winnen: maer om dit te wege te brengen/soo salt vã noode zijn/alderheylichste Vader/dat ghy een groote schattinge sult moeten leggé op alle uwe Gheestelijckheyt/want sonder gelt en ist niet te doen/ ende de vermaledijde Ketteren hebben mijn Heer-vader ende my alreede meer dã 200 Milioenen Ducaten gekost/ ende meer als 300 duysent kloecke Soldaten afgeslagé/in sulcker voegen dat mijnen schat sulcx is gemindert/dat ick genootsaect ben my met koperen munte te behelpen: Ende so mijnen goeden ende getrouwen Neve Marquis Spinola my niet en hadde getrouwelijcké bygestaen/tsoude al verloren hebben gegaé/wãt t'muytineerde al datter was/ende daer wisten de Ketters hun profijt mede te doen dan die heeft hun so benaut gemaect datse voor hem bevé/ hy heeft hun afgenomen de stede vé Oostende een Zee-haven in Vlaenderen/ hy heeft hun afgenomen de stede ende het kasteel vã Lingen/de stede van Grol/ Lochum ende Oldenseel ja de stadt van Rijnberc/ende so wy hem assisteren met volck ende gelt/hy sal hem haest meester maken van als/want hy is voorsichtich eñ kloec int bestaen/ eñ geluckich in zijn aenslagen/dan al te barmhertich int sparen vande vermaledyde Ketters/dan wy sullense noch wel vinden.

De Paus.

Och mijnen beminden Sone/hoe goet ende groot is uwé yver om ons heylich Catholijc geloove te beschermen/ende onse autoriteyt staende te houden/uwen raet waer wel goet/dan en sie geen middel om die int werc te stellen/want is uwen schat soo gemindert ende wtgeput dat ghy hebt moeten koperen munte slaen/ende dat u Krijchsvolck hebben gemuytineert door faute van betalinge / om soo weynich volcx als ghy daer

daer hebt/ wat souden wy dan konnen wtrechten als wy noch viermael so veel volcx souden moeten te Velde brengen. soo tegen de Ketteren als Venetianen/ die arger zijn vã de Ketters/ eñ die ic geloove dat ooc niette Ketters selfs verstãt hebben. Aengaende de schattinge te leggen over den Geestelijcken staet/ ghy weet dat die vã outs altijt zoo gierich zijn van aert/ datse eer selfs Ketters souden worden/ dan veel ghelt geven/ want tghelt eñ goet hebben zy veel liever dan Godt: dus soude ic meer vyanden krijgen als ic hebbe/ wãt de saec van Venetien ziet verre/ eñ in plaetse dat ic soude meenen hulpe te vinden aen den Pzince van Italien/ so soude ic niet dan partijschap bevinden aen mijne Cardinalen eñ Geestelijcke Prelaten / ja ic vreese datse lichtelijcken souden t'samen spannen eñ een ander Paus kiesen eñ my versrooten/ so waer al ons voornemen ten eynde. Eñ soo veel uwen getrouwen Neve Spinola belangt/ ic heb hem doen examineren/ oft hy moet heeft de Nederlãtsche Ketteren geheel t'overwinnen? Hy seyt met Oorloge nimmermeer / so om de gelegentheyt des Lants der wateren eñ stroomen/ als om datse zo machtich zijn te water eñ ter Zee: sulcx dat oftmen hunlieden al eenige Steden te lãde mach afnemen/ ten is voor hunliedẽ geen groot verlies eñ ghy weet hoe dier u d'afgenomen Steden staen: eñ wat heeft de winst van Oostende te bedieden? tis een kostelijcke eñ bloedige victorie/ eñ tverlies dat ghy daer tegen hebt gehadt vãder steden eñ kasteele vander Sluys/ Aerdenburch/ Ijsendijc/ eñ andere plaetsen aldaer/ is veel meer dan de winste. Dat meer is ic heb verstaen wt discoursen by Spinola gehouden/ dat hy meent by aldien dat hy een grooter victorie mocht krijgẽ/ dat de Ketters hun lichtelijcken souden begeven onder Vrancrijc/ ende dien geveynsden Vos en soude hunlieden niet afslaen/ ja ic heb alreede verstaen dat hy daer op toeleyt/ ende al heymelijc de sake daer toe doet beleyden/ eñ door zijne gunstige doet voorderen/ dus dunckt my dattet noodich zy dat wy een ander middel soecken.

Koninck van Spaegnien.

Wat middel doch souden wy mogen gebruycken ofte int werck stellen/ dat niet tot onsen achterdeele en zy?

De Paus.

Men moet (naer Spinolaes raet) zien te krijghen een Muys inder Hollanderen Spijs-kamer: voorder moeten wy zien vrede te maken/ ic met de Venetianen/ eñ ghy met de Nederlantsche Ketteren.

De Koninck van Spaegnien.

Dat soude d'autoriteyt te seer nadeelich zijn/ want soo ick versta / en sullen de Ketters niet willen handelen / oft sullen gheheel van onse gehoorsaemheyt willen afghesneden blijven / want zy ons gheensins en betrouwen / wel wetende hoe veel sy ons te kort ghedaen hebben/ niet alleen dat zy ons afgenomen hebben/ ende alsnoch behouden onse Landen ende Steden / maer voornemelijck dat sy ons belet ende verhindert hebben de Monarchie van geheel Europa/ daer naer onsen Heer-vader soo lange gestaen ende ghetracht heeft/ ende hy hadde al lange meester van Vrancrijck geweest/ en hadden dese vervloeckte Ketters sulcx niet belet / hoe souden wy dan Vrede met hun konnen maken? Oock en sullen sy van hunne Religie niet willen wijcken/ noch weder keeren inden schoot vande heylighe Roomsche Kercke/ maer zullen uwe Heylicheyts geboden eñ wetten blijven versmaden eñ onder de voeten vertreden. Ende ist sake dat uwe Heylicheyt de Venetianen soo veel te gemoete komt dat sy hunnen wille krijgen/

Voorwaer uwe Heylicheyts autoriteyt zalder vele by te cort gheschieden/ tis een zake die intollerabel is door uwe Heylicheyt ende voor my / daerom zoude ic by mijn advijs blijven/ dat wy eer alles inde waechschale stelden/ dan ons selven de kleynheyt aen te doen/ ende hunlieden soo veel te gemoet te komen.

De Paus.

Mijn beminde Sone ghy seght wel/ ende ic soude uwen raet wel goet vinden ende volgen/ maer gelijc ghy weet soo gebreect ons gelt / soo om d'Oorloge te voeren tegen de Venetianen die t'gelt overvloedich hebben/ als tegen de Ketteren/ ende ghy weet hoe noode dat de Geestelijcheyt van gelt scheydet / weet ghy niet dat d'Oorloge in Nederlant principael daer wt eerst ontstaen is/ overmits den Hertoge van Alba soo wel de Geestelijcke als Weereltlijcke wilde beswaren met schattinge vanden tienden penninc/ ende dat de Geestelijcke de principaelste waren/ die eerst daer tegen waren ende d'andere op rockeden / hoewel sy niet dochten dattet hun soo qualijcken vergaen zoude? Dus sullen wy vanden noot een deucht moeten maken/ ymmers voor een tijt (tot dat wy onsen slach zien) patientie hebben/ veynsen ende simuleren moeten/ om meerder perijckelen te ontgaen ende voorkomen: ende so wanneer wy hun in slape zullen gewiecht hebben/ ende datse anders niet weten oft wy meenent oprechtelijc/ soo sullen wyse onversiens opkomen/ overvallen/ vernielen/ ende tot den gronde toe wtroeyen/ dat geen gedachtenisse van hunlieden blijve.

Coninck van Spaegnien.

Maer dat waer niet oprechtelijc/ maer ontrouwelijc gehandelt/ ende sulcx soude by andere Potentaten vervloeckt worden.

De Paus.

Wel/ hoe komt ghy dus eenvoudich te spreken? wanneer zijt ghy dus eenvoudich ende heylich geworden? hebt ghy ende u Vader sulcx noyt gepleecht? hadde u Vader sulcx noyt gepleecht/ ghy en waert noch jegenwoordich geen meester van Granaden / noch Arragoen. Behalven dat/ is hier noch een ander/ te weten/ datmen alle diemen voor Ketters hout/ niet schuldich en is eedt nochte belofte te presteren/ gelijc by het Concilium van Constans besloten ende tegen Joannes Hus te werc gestelt is: ende wilt ghy klaerder bescheyt hier van hebben/ leest een Hispanischen Rechtsgeleerden / ende bysonder van Doctoor Ajala/ Auditeur vanden Legher des Princen van Parma/ die sullen u dat genoech wtleggen/ ende oft die al niet en zeyden / wat behoeft ghy meer als mijn absolutie/ ic sal u absolveren van alle Eeden ende beloften die ghy hunlieden doen zult moghen/ al waert noch soo grof.

Koninck van Spaegnien.

Hoewel ic het liever op een ander maniere doen soude/ soo bevinde ic nochtans uwen raet/ alderheylichste Vader/ den besten ende zekersten/ maer de Ketters zijn erch/ loos ende listich / zy sullen my niet betrouwen noch ghelooven / ende sullen altijts op hun hoede zijn/ soo dat ickse niet sal konnen verrasschen.

De Paus.

Daer is wel raet toe/ ghy moetse zoo veel schoons presenteren als sy zouden mogen begeeren ende wenschen/ willen zy dat dan niet aennemen/ zoo sullen alle hun Gealieerde

hun

hun afvallen/eñ zeggen: Als ghy noch zoo lange jaren Oorloge hebt gevoert als ghy nu gedaen hebt/wat kont ghy meer winnen? wilt ghylieden eeuwigh inde Oorloghe blijven / ende ons daer in houden/ zonder reden ofte fondament? ende oftmen u zelfs pampier/inct ende pennen leverde om den Peys eñ Vrede te ſchrijven naer uwen zin/ zout ghy wel meer dervē begeeren? Dus beminde Sone gelooft my/kont ghyſe maer zo verre krijgen dat zy u hooren/zo zijt ghy al binnen zeven jaren meeſter/ſlaen zy dan zoodanigen handel af/zo hebt ghy alreede de helft gewonnen : want indien zy verlatē worden vanden byſtant van andere/zoo is hun macht grootelijck gekrenct/behalven den twiſt die zy onder hun zelven zullen vindē/want eenige van hunne Provintien die onzekerſte leggen/zullen geen Frontieren willen blijven/ eñ zullen op hun zelvē vrede maken ende afvallen/ende die moet ghy dan zachtelijc tracteren/gelijc ghy nu die van Brabant/Vlaenderen eñ andere doet/ tot gelegender tijt/ daer na zult ghyſe wel vinden/de gene die hertneckich blyven/zullen mede vā binnē vol twiſts zijn. De gemeene lieden die d'Oorloge moede zijn/zullen tegē d'Overheden roepen : Waerom wilt ghy ons altijt in Oorloge houden/daer wy een goeden Vrede hebben mogen krijgē/gelijc onſe Ghebueren? Wy lieden konnen geen ſchattinge meer geven / wy zijn benaut tot den wterſten toe/wilt ghy ons noch meer opleggen/ende diergelijcke meer? ende kant dan komen dat het Krychſvolc eens aent muytineren komt by faute van betalinge/ ziet zoo iſt genoech ghedaen. Aldus iſt u gheraden de zake alzoo byder hant te nemen/ want daer is winninge voor u in ghelegen/ t'zy oft de Vrede valt oft niet/kondt ghyt maer totte handelinge brengen/tis voor eerſt genoech: Valt den Vrede/binnen zeven oft acht jaren zijt ghy volcomen meeſter / kondt ghy maer ſoo langhe veynſen : Valt den Vrede niet/ ende dat ghy totte handelinghe kont komen/ ende hunlieden zoo vele preſenteert als ic geſeyt hebbe/ſo ſult ghylieden op hunlieden meer winnen in een jaer als anders in tien. Middelertijt moet ghy onder hunlieden met gouden Ducaten eñ Spaenſche Piſtoletten koopmanſchappe doen/ ende hunlieden doen verſtaē dat ghy niet anders dan Vrede en ſoect/ dat alle u vrienden ende Onderſaten u dat raden/ om de Chriſtenheyt eens in Vrede te brengen/maer het moet tminſte weſē dat ghy denct. Op de Coningen van Denemercken/ Polen eñ Sweden/ moet ghy midlertijt ooc al d'ooge hebben/d'eene helpen/ende d'ander verdrucken/al om u eygen profijt eñ voordeel/maer voor al moet ghy leeren veyſen/ ende u dragen oft ghy een Lam waert/geworden/ende dit(ſegh ick)maer zeven oft acht jaren/tis dan al ghedaen.

Koninck van Spaegnien.

Alderheylichſte Vader ic vinde uwen raet wel goet/ maer tis my ſo hart/ſoo lange te moeten veynſen/myn bloet is noch jonc ende heet/ic ſal ſo lang niet konnen ſimuleren/byſonder als ic ſal hooren dat andere Potentaten my zullen beſpotten/ dat ic my ſoo verkleene.

De Paus.

Ghy moet ſulcx nochtans doen wilt ghy meeſter wordē/want reyt ghy u te vroech ſoo leyt den raet in d'aſſche/ ghy moet den tijt verbeyden / ende maken datmen gheen quaet vermoeden van u krijghe/anders ſult ghyſe niet in ſlaep krijgen: weet ghy niet dat de heftichheyt ende haeſtichheyt van wijlen uwen Oom Don Jan d'Auſtria al tſpel bedorf? had hy konnen veynſen/twaer lange met hunliedē gedaen geweeſt/ghy waert jeghenwoordich niet alleen meeſter van geheel Nederlandt/maer ooc van Vrancrijc/ Enghelandt ende Duytſchlant. Dus moet ghy mynen raet volghen / want met ſoodanighen maniere meene ick het de Venetianen te vergheldeu.

Koninck van Spaegnien.

Maer oft ic het nu soo al wilde doen (dat ic seer qualijc kã doen) ende datse my eben wel niet en geloofden/ de jaren gingen te vergeefs deur/ ic waer mijn Lant quijt/ ende zy souden hun Frontieren stercken/ eñ met goede garnisoenen besetten/ volc in waert-gelt houden/ ende t'allen tijden soo haest ic my repte/ ooc gereet zijn/ ende soo soude ick in mijn hope bedroghen zijn.

De Paus.

Wilt ghy mijn raet volgen/ tis onmogelijc dat ghy sult bedrogen worden/ want u veynsende/ als ic geseyt hebbe/ soo sal alle quaet vermoeden wech ghenomen worden/ men sal u niet dan alles goets betrouwen: ghy moet over al ordre stellen datse wel ge-tracteert worden/ die wt eenen yver yet tegen hunlieden soude willen voorstellẽ/ moet ghy selfs straffen eñ kastijden/ dat zy daer in genoegen hebben/ en soo doende sullen zy alle misvertrouwen afleggen. Hoe ghy u voorder middelertijt sult ghedraghen/ sullen wy wel op een andermael breeder af handelen / men salse soo doende soo vast in slaep wiegen/ datse met open oogen sullẽ sluymeren. De garnisoenen sullen lichtelijc in twee oft dry jaer de helft verminderen/ zy sullen d'Oorloge ongewoon wordẽ en vergeten/ de beste ende kloecste Soldaten sullen zy quijt wordẽ/ hun Oversten salmẽ allencxkẽs op andere plaetsen trecken met beloftẽ van groote gagien / ja hunnen opperstẽ Gou-verneur Graef Mauritz salmẽ sien te makẽ Generael tegen dẽ Turc/ en hem groote eere en profijten inbeelden/ wil hy niet/ mẽ sal hem vãde hant sien te treckẽ door eenich ander middel/ t'zy vã houwelijc oft ander/ daer wy daer naer tijts genoech toe hebbẽ om af te handelen: Oock sullender binnen dien tijt vele vande Oude die ons listicheyt bekent zijn komen te sterven: in plaetse van dien sullender jonge eñ onervarene komẽ/ daermen beter mede sal te doen hebbẽ/ wãt sy en sullen de practijcken niet weten/ oft immers niet glooven/ eñ middelertijt sullen uwe schatten en tresoren so meerderen/ dat ghy sult konnen doen wat ghy wilt/ ende gheduerende desen gheveynsden Vrede/ sult ghy vele herten onder hunliedẽ winnẽ/ so met Kroonen/ Pistoletten en Ducaten/ als met schoone eñ ydele beloften van hoogen Staten eñ Ampten/ eñ met Houwelijc.

De Coninck van Spaegnien.

Alderheylichste Vader/ uwen raet vinde ic wel goet/ maer/ seer hart om volbrengẽ/ want ick duchte oft ick al schoon soo lange jaren konde veynsen/ soo en sullent mijne Officieren niet konnen doen/ dã ic wil my een weynich breeder daer op bedencken/ eñ uwe heylicheyt bescheyt segghen.

Een Trommeter te Post.

Alderheylichste Vader/ ende alderghenadichste Heere/ ick brenghe u hier vreemde ende wonderlijcke dinghen.

De Koninck van Spaegnien.

Van waer komt ghy van daen?

Trommeter.

Wt Nederlant vã uwe Majesteyts Broeder eñ Suster/ de Eertshertogen Albertus eñ Isabella leest/ daer zijn de Brieven/ daer sal uwe Majesteyt alle zaken wt verstaen.

De

De Koninck van Spaegnien totten Paus.

Alderheylichste Vader/mijn Brieven houden wonderlijcke saken inne/te weté/dat de verbloecte Nederlantsche Ketter van meeninge zijn eē Compaignie op te rechten/ om mijne West-Indien mp af te nemen/dat zy hun daer toe alreede beginné te prepareren/ja dat meer is/dat de meeste penningen totte equipagie ende toerustinghe totte Oorloch Schepen (indient voortgaet) sullen komé wt Vrancrijc/Engelant/Brabant ende Vlaenderen/dat de Kooplieden dit willen bestaé/ mits dat het Lāt daer toe ooc sal doen eñ dragen sulcke kosten alsmen met hunlieden sal overeenkomé: Mijn Broeder ende Suster Eertshertogen senden mp hier by alle t'voornemen ende t'secreet/hoe sy de Compaignie meené op te rechté /waer sy mp meenen dé meesté af breuc te doen/ hoe sterc sy meenen te comen/wat ordre sy meenen te houden: Ende voorwaer alderheylichste Vader/ic mercke datter niet secreets en is dat dese Ketters niet en weten/so dat voortganc heeft eñ niet en kan belet wordé/ tis met mp gedaen/want dat is mijn ziele aengeraect/ eñ ofs ic al mijn macht aenwende om hun tegé te staé/ tis al om niet/ sy zijn machtich van Schepen/zy meenen met 100 zeylé ende daer onder 40 Oorlochschepen/ 4000 Soldaten/ende 3000 Bootsgesellen/ van alles wel voorsien te komen: Wat soude ic daer tegen konnen doen? eer ic eenige macht daer teghen soude konnen gereet maken/sullen zy alreede eenige vaste plaetsé ingenomé hebbé/als Cartagena/ Nombre de Dios/Campedo ontrét de Caep vā Jucatan/d'engte vā Pābama/om de Golfo Mexicano onveplich te maken/somma wy merckē datse souden conné maken dat wy in drie oft vier jaren niet een Schip wt West-Indié en soudé konnen krijgen/ eñ al en deden zy ons geé ander schade/ twaer genoech om ons te bedervé/want al ons credijt souden wy quijt wesen / sulcx dat wy naulijcx souden machtich wesen om onse garnisoenen te betalen/eñ onse gewoonlijcke Hof-houdinge te mogé staende houden/ eñ om hun tegen te staen souden wy wel viermael meer garnisoens moeté houdé/dan wy nu doen / want wat weten wy waerse ons souden willen quellen / de Landen zijn groot eñ qualijcken al te besetten eñ te bewaren/want tzoude noodich zijn dat wy alle de groote Zeecusten van Spaegnien eñ West-Indien/mitsgaders d'Eylanden soudé moeten besetten: Och heylige Vader wat quader tijdinge is dit/ic en geloove niet oft alle de Duyvels vander Hellen zijn wtgelaté tot hunder hulpe/eñ tot onsen verderve.

Tweede Post.

Alderheylichste Vader/ende aldergenadichste Heer Koninc/indien ghy niet by tijts toe en siet/soo meucht ghy wel alle uwe Nederlanden verliesen/ want ic brenghe uwe Heylichept ende Majestept tijdinge datter in bedenckē wort genomen/ dat de Nederlantsche Ketter en wel mochten de souverainitept van hunne Provintien overgeven aenden Koninc van Vrancrijc: dus tis tijt dat ghy daer in voorsiet/eñ op u hoede zijt.

De Koninck van Spaegnien.

Och wat zwaricheden eñ quader tijdingé overvallen ons tzeffens/so dat geschiede/ zoo waren wy niet alleen berooft vande hope om de Provintien/ Landen/ Steden eñ plaetsen/ die onse Rebellen ende verbloecte Ketters ons onthoudé/ weder om te bekomen/maer souden in vreese eñ perijckel staé om d'andere daer wy noch meester af zijn mede te verliesen; Och heylige Vader geeft mp doch goeden raet in dese benauthept.

De Paus.

Zijt getrooft mijn beminde Sone/weest niet soo kleynmoedich noch bslagé/volcht noch

noch

noch mijnen raet die ic u gegeven hebbe/maer dat haestelijc ende sonder vertoeven. Dan latet door uwen Broeder doen/ sent die volle macht om mette Ketteren t'accorderen ende vrede te maken / oft een lang Bestant laet hyse vry veel beloven: Immers voort eerste soo schoon komen datse beginnen te luysteren/soo sullen dese handelingen ophouden/ schrijft hem dat hy geen neersticheyt en spaert/ gheen gheschencken en ontsiet/ gheen listicheyt achterweghe en laet/om maer gehoor te krijgen: want men seyt gemeenlijc als een Stadt parlementeert isse half verloren/kan hy maer ghehoor krijgen daer is veel ghewonnen/ende daerentusschen hebben wy tijt om naerder te delibereren / ende alle de subtijlste ende looste Vossen te vergaderen/om te letten hoe wy hun best sullen mogen bedriegen onder decsel van Vrede oft Bestant / maer ghy moet uwe natuere geheel te buyten gaen/ende leeren veynsen/oft het waer al niet/ ende ic wil ooc selfs zo doen tegen de Venetianen.

Koninck van Spaegnien.

Ic wilt doen alderheylichste Vader ende uwen raet volgen/want ic mercke wel dat ic anders bedorven ben/dan tzal my so zwaer vallen/ dat ic vreese van hertseere te sterven/ten is niet om te verdragen/dat ic/die van alle de werelt ontsien ben geweest/my nu sal moeten verootmoodigen voor mijne Rebellen ende voor de duyvelsche Ketteren: maer ic mercke dat het moet zijn / ende dat ic andersins nimmermeer kan komen tot mynen vermeten/maer boven dien ooc inden gront soude worden bedorven/dan ic belooft hun/kan icse met Peys bedriegen/ende dat ic daer door kan meester worden/dat ict hun so sal verleeren/datse nimmermeer middel en sullen hebben om tegen my op te staen: ende dan sal ic het dien loosen Vos ooc vergheldden tgeen hy nu doet:ende op die hope dat ic sulcx sal te wege brengen/wil ic mijn bedroeft herte te vreden stellen/ende leeren veynsen van nu ter tijdt af / ende wil terstont uwen raet volghende mijn Posten ende Boden afveerdigen aen mijnen Broeder ende Suster/de Eertshertoghen.

De Paus.

Doet soo/ende ic gheve u daer toe myne benedictie/kondt ghy dit verkrijghen/tsal wel ten besten komen/maer vertoeft niet langhe/haest u/haest u.

Ter wijlen dese propoosten duerden/quamen so my docht/noch andere tijdingen wt Oost-Indien/die mede niet naer des Paus nochte Koninc van Spaegniens sinne en waren/daerom de Koninc te meer haestede om zijn Brieven ende Posten naer de Eertshertogen te senden/hy las de selve Brieven den Paus voor/ diese wel behaeghden ende goet vondt/maer zy waren in Spoensch gheschreven/ welcke tale ic niet en versta/dan hier en daer een woort/zo dat icse niet en kan mede deelen/dan my docht twas al van schoone beloften te doen/ende dat hy daer toe soude gebruycken eenen Minnebroeder/ Maer ghensins eenich Jesuwijt/want hoe wel die listich ende loos zijn/so waren die te seer inden haet. Anders en konde ic vande Brieven niet verstaen/ twelc my leedt is/ want sy souden hier by wel ghedient hebben/ende souden een goede waerschouwinge zijn geweest / om u voor dese bedriechlijcke schoon-schijnende beloften ende handelinghen te wachten / ende om voorsichtich op alles te mogen wesen. Vaert wel / blijft wacker/ende en vergeet de Spaensche tyrannije nimmermeer/noch en ghelooft geen schoonen schijn/maer zijt op u hoede.

FINIS.